

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-masteropleiding Kunsteducatie
deeltijd

Fontys Hogescholen

**De kracht van
kennis.**

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-masteropleiding Kunsteducatie
deeltijd

Fontys Hogescholen

CROHO nr. 49117

Hobéon Certificering

Datum

16 oktober 2017

Auditpanel

Drs. G.J. Stoltenborg

L. Vermeersch Lic.

L. Kleeven MA

R. Vermeulen BA

Secretaris

G.C. Versluis

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	7
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	9
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	23
6.	AANBEVELINGEN	25
BIJLAGE I	Scoretabel	27
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	29
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	35
BIJLAGE IV	Overzicht auditpanel	37

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Fontys Hogescholen
status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs)	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Master Kunsteducatie
registratienummer croho	49117
domein/sector croho	Kunsten
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Master
graad en titel	Master of Education
aantal studiepunten	60 EC
afstudeerrichtingen	n.v.t.
locatie	Tilburg
variant	Deeltijd
joint programme	n.v.t.
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	3 juli 2017: Graduation Show 11 september 2017: audit
contactpersoon opleiding	Nicoline Lambers n.lambers@fontys.nl

Basisgegevens **hbo-masteropleiding Kunsteducatie**, deeltijd¹

bron: Fontys Facilitair Bedrijf

peildatum: 12 februari 2017

instroom (aantal) Tilburg		2011	2012	2013	2014
▪ deeltijd		23	22	18	18
rendement (percentage) ^{2*}			2010	2011	2012
▪ deeltijd		65%	73%	67%	39%
docenten (aantal + fte)		aantal		Fte	
▪ deeltijd		3		1,4	
opleidingsniveau docenten (percentage) ³		Bachelor	Master	PhD.	
▪ Deeltijd		33%	66%	1 docent is gestart met promotieonderzoek	
docent-student ratio ⁴					
▪ deeltijd		1:18			
contacturen (aantal) ⁵		1 ^e jaar	2 ^e jaar		
▪ deeltijd		9 uur p/w	15 dagen van 6 uur, 25 uur individuele begeleiding op jaarbasis		

* Afhankelijk van of 1- of 2-jarige masteropleiding

¹ Bron: Basisgegevens opleidingsbeoordeling 'Indicatoren en definities', Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, 19 februari 2015

² Het aandeel van het totaal masterstudenten dat het masterdiploma haalt in de nominale studieduur+ één jaar, zo mogelijk van de laatste drie cohorten

³ Het aandeel docenten (onderwijzend personeel) met een hbo, master en PhD in het totaal aantal docenten (onderwijzend personeel).

⁴ De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven studenten en het totaal aantal fte's aan onderwijzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar.

⁵ Het gemiddeld aantal klokuren per week aan geprogrammeerde contacttijd, voor ieder jaar van de opleiding.

2. SAMENVATTING

De studenten leren tijdens de opleiding Master Kunsteducatie (MKE) van Fontys de positie van kunsteducatie binnen de eigen instelling te versterken en het hele kunsteducatieve werkveld – binnenschools en buitenschools – op een hoger plan te brengen. Afgestudeerden vervullen leidinggevende of coördinerende functies op het gebied van kunst en cultuur bij educatieve diensten van culturele instellingen, in onderwijs, bij de overheid en adviesbureaus.

Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties

De opleiding baseert zich op het landelijk vastgestelde profiel met de vijf competenties. Deze competenties zijn afgestemd op het in de Dublin Descriptoren gedefinieerde masterniveau.

De opleiding heeft de competenties een duidelijk eigen inkleuring gegeven met een accent op een cultureel ondernemende en een kritisch reflectieve en onderzoekende houding.

Het auditteam waardeert de nadruk die de opleiding legt op de internationale dimensie.

De opleiding zorgt er goed voor dat de beoogde leerresultaten actueel blijven door regelmatig af te stemmen met vakgenoten in het Landelijk Overleg Masters Kunsteducatie en een grote groep van verschillende betrokkenen vanuit het brede werkveld van de kunsteducatie, waaronder de leden van de werkveldcommissie, de vele gastdocenten en gastsprekers die de opleiding inzet en de externe begeleiders en beoordelaars bij de Meesterproef. Het auditteam waardeert het intensieve contact dat de opleiding met het werkveld onderhoudt.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'goed' voor deze standaard.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

De opleiding wordt getrokken door een enthousiast en zeer betrokken kernteam van drie vaste docenten. Dit kernteam wordt aangevuld met ongeveer 40 gastdocenten/gastsprekers voor een of meerdere gastcolleges of een lezing. Met de inzet van deze docenten zorgt de opleiding er op een adequate wijze voor dat het hele programma goed uitgevoerd kan worden. Alle (gast)docenten zijn expert op hun vakgebied. Ze hebben goed zicht op en/of zijn zelf actief in het actuele werkveld. Studenten zijn zeer tevreden over de inhoudelijke kwaliteit van de docenten.

De opleiding biedt een actueel en voor het kunsteducatieve werkveld relevant programma.

De opleiding maakt daarbij gebruik van de actuele methode Design Thinking.

De opleiding zorgt er via de verschillende themablokken voor dat de studenten alle competenties kunnen ontwikkelen. De focus ligt duidelijk op cultureel ondernemerschap en het ontwikkelen van een kritische, reflectieve en onderzoekende houding. Een groot deel van het programma – vooral in het tweede studiejaar – is gewijd aan het opzetten en uitvoeren van het afstudeeronderzoek: de Meesterproef.

Bijzonder element binnen de opleiding vormen de leergemeenschappen, waarin de studenten werken aan hun persoonlijke leervragen, waarover ze met medestudenten spreken en waarin ze reflecteren op hun eigen ontwikkeling en elkaar 'peerfeedback' geven.

Ook de debat- en lezingenavonden vormen een interessant onderdeel, met aandacht voor kunstfilosofie en eigen inbreng van studenten en bijdragen van gastsprekers/experts.

De debatavonden bieden studenten een mooie gelegenheid hun eigen mening over kunsteducatie verder te ontwikkelen.

De internationale dimensie komt met name tot uiting in de gezamenlijke internationale studiereis in het eerste studiejaar, in het raadplegen van actuele buitenlandse bronnen en in het stimuleren van de studenten om op een hoger, abstracter niveau te gaan denken en zich te positioneren in een meer internationaal landschap.

De huisvesting en materiële voorzieningen zijn adequaat. Met name Google Classroom voor informatie, kennisdeling en communicatie tussen docenten en studenten en studenten onderling is een mooi medium.

De begeleiding bij de studie en de uitvoering van de Meesterproef verloopt naar wens van de studenten. De studie is pittig, maar het programma is wel studeerbaar. De opleiding luistert ook goed naar de wensen van de studenten en zorgt waar nodig/gewenst voor aanpassingen.

Het auditteam is positief over de onderwijsleeromgeving en komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'goed' voor deze standaard.

Standaard 3. Toetsing

De opleiding toetst op een valide, betrouwbare en voor alle betrokkenen inzichtelijke wijze of de studenten de competenties en de daaruit afgeleide leerdoelen behalen. Het auditteam is van oordeel, dat de opleiding het toetsen en beoordelen goed op orde heeft: opstellen van beoordelingscriteria en rubrics, het gebruik maken van verschillende passende toetsvormen, het regelmatig gebruik maken van meer-ogen bij het ontwikkelen van de toetsen en bij het beoordelen. Ook zet de opleiding 'vreemde ogen' in door externe examinatoren vanuit het werkveld te betrekken bij het beoordelen van kunsteducatieve projecten en de Meesterproef. De opleiding kent een sterke uitvoerende kamer van de centrale examencommissie van Fontys Hogeschool voor de Kunsten met een duidelijke eigen agenda. Deze commissie bewaakt de kwaliteit van het toetsen en beoordelen goed en gaat zorgvuldig te werk. Een mooi voorbeeld hiervan, dat het auditteam heeft gehoord, was de behandeling van het verzoek van een student om een alternatieve rapportage van zijn afstudeeronderzoek te mogen inleveren, te weten een documentaire.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'goed' voor deze standaard.

Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties

Het auditteam vond de meesterproeven gemiddeld van een goed niveau. De onderzochte onderwerpen waren actueel en in de conclusies hebben de studenten een eigen signatuur laten zien. De ontwikkelde beroepsproducten – zoals een handreiking voor docenten voor gesprekken met leerlingen, een reflectieformulier voor de beoordeling van beeldend werk, een voorbeeldles augmented en virtual reality, lijken zeer bruikbaar voor de praktijk. In de bijbehorende korte filmpjes hebben de studenten hun onderzoek kernachtig gepresenteerd. Daarin hebben ze laten zien wie zij zijn en wat zij hebben gedaan. Het auditteam heeft o.a. tijdens de Graduation Show voorafgaand aan de audit de beoogde ondernemende houding van de studenten kunnen waarnemen.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'goed'. Dat studenten na afronding van de opleiding meer verdieping in hun werk hebben kunnen aanbrengen, een bredere visie hebben ontwikkeld, ondernemender zijn geworden alsook de positieve waardering van het werkveld voor de afgestudeerden en hun bijdrage aan het kunsteducatieve veld, ondersteunt dit oordeel.

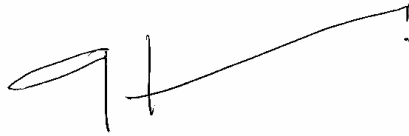
Algemene conclusie:

De opleiding Master Kunsteducatie van Fontys wordt gedragen door een zeer betrokken en enthousiast kernteam, dat ervoor zorgt dat de studenten zich kunnen ontwikkelen tot cultureel ondernemende en kritisch reflecterende, onderzoekende kunsteducatoren. Bijzonder zijn de leergemeenschappen waarin de studenten werken aan hun persoonlijke leervragen en met en van elkaar leren.

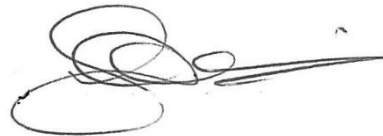
Het auditteam beoordeelde standaard 1 met betrekking tot de beoogde eindkwalificaties, standaard 2 met betrekking tot de onderwijsleeromgeving, standaard 3 met betrekking tot de toetsing en standaard 4 met betrekking tot de gerealiseerde eindkwalificaties met een 'goed'.

Op grond van bovenstaande oordelen acht het auditteam – gelet ook op de beslisregels van de NVAO– een algemeen eindoordeel 'goed' op zijn plaats.

Den Haag, 16 oktober 2017

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'G' followed by a vertical line and a long horizontal stroke.

drs. G.J. Stoltenborg,
voorzitter

A handwritten signature in black ink, featuring a large, circular loop followed by a horizontal line.

G.C. Versluis,
secretaris

3. INLEIDING

De opleiding Master Kunsteducatie (MKE) van Fontys Hogeschool wordt aangeboden door Fontys Hogeschool voor de Kunsten (FHK). FHK is ontstaan door samenvoeging van verschillende academies en opleidingen waaronder de Dansacademie, het Conservatorium en de Academie voor Theater en de Academie voor Beeldende Vorming.

Sinds 1 januari 2012 kent FHK vier sectoren (Beeldend, Dans, Theater en Muziek) die in het studiejaar 2016-2017 vijftien bachelor- en masteropleidingen verzorgen. Met ingang van 2017-2018 komen daar nog twee masters bij.

De Master Kunsteducatie maakt samen met de bacheloropleidingen Docent Beeldende Kunst en Vormgeving en Art Communication and Design en de masteropleidingen Architecture and Urbanism, deel uit van de sector Beeldend.

De Master Kunsteducatie is een deeltijdopleiding van 60 EC en duurt in totaal twee jaar. Met ingang van september 2017 kunnen studenten de opleiding nog uitsluitend op de locatie Tilburg volgen. Het aanbod van de lessen op de locatie Maastricht is gestopt, in verband met het zeer geringe aantal studenten dat zich daar aanmeldde (1 à 2 studenten per cursusjaar).

In het najaar van 2017 start het lectoraat Art and Society II: Learning Strategies. De hiervoor aangestelde lector zal een rol gaan spelen in het onderzoek binnen de Master Kunsteducatie.

Ontwikkelingen sinds de vorige accreditatie (2011)

Naar aanleiding van de bevindingen van het panel dat in 2010 de visitatie uitvoerde, heeft de opleiding o.a. de volgende maatregelen getroffen:

- *N.a.v. de opmerking dat een inhoudelijke vergelijking van het programma met soortgelijke opleidingen in binnen- en buitenland ontbrak:* de opleiding voert samen met de andere opleidingen Master Kunsteducatie zesmaal per jaar landelijk overleg. Daarnaast is één van de kerndocenten als onderzoeker betrokken bij de uitbouw van de toekomstige Masters of Education (in the arts) in Vlaanderen;
- *N.a.v. de opmerking dat de opleiding relatief weinig (lokale) overheden raadpleegde:* de opleiding heeft sinds een aantal jaren intensief contact met diverse gemeenten over een gezamenlijke opdracht voor een themablok. Daarnaast heeft de opleiding regelmatig contact met culturele instellingen die namens de gemeenten werken;
- *N.a.v. de opmerking dat het aandeel internationale literatuur op de literatuurlijst enige aandacht behoeft:* de opleiding heeft de literatuurlijst aangepast met voldoende internationale literatuur. Tevens worden er binnen Google Classroom internationale bronnen gebruikt. Op Google Classroom verschijnt iedere drie maanden een update met de laatste onderzoeken en publicaties;
- *N.a.v. de opmerking dat enkele actuele ontwikkelingen gemist werden:* de opleiding ziet de actualiteit thans als leidend voor de vormgeving van het onderwijs. Zij zorgt voor een programma met actuele cases, actuele theorieën, integratie van digitale media als iPads, digitale leerplatforms, virtual reality en organiseert een leergemeenschap waarin peerfeedback en coaching door (gast)docenten centraal staat;
- *N.a.v. de opmerking dat de concretisering van de competenties naar leerdoelen niet realistisch was:* in 2013 zijn de competenties landelijk herzien. De opleiding maakt nu gebruik van rubrics waarin per opdracht te zien is aan welke competentie(s) wordt gewerkt. De opleiding heeft per themablok leerdoelen opgesteld;
- *N.a.v. de opmerking dat de studenten vonden dat er op één dag soms wel veel dezelfde werkvormen werden toegepast:* de opleiding wisselt thans hoorcolleges af met workshops, werksessies, peerteaching, intervisie, werkbezoeken en reversed learning;

- *N.a.v. de opmerking dat de opleiding de betrokkenheid van bepaalde stakeholders te weinig systematisch borgde:* de opleiding kent thans een actieve werkveldcommissie en opleidingscommissie. Alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld worden gevraagd als gastdocent en extern examiner op te treden. Daarnaast werkt de opleiding structureel samen met opdrachtgevers vanuit het werkveld;
- *N.a.v. de opmerkingen over de manier waarop studenten een onderzoeksopzet maken en met brondocumenten omgaan:* de opleiding behandelt de onderzoeksopzet en het bronnenonderzoek thans in een aantal themablokken en geeft de studenten daarover instructies. Studenten krijgen een go/no go op hun onderzoeksopzet. In het tweede studiejaar krijgen de studenten extra begeleiding bij het onderzoek. De opleiding heeft de handleiding voor het schrijven van een Meesterproef herzien en aanzienlijk uitgebreid.

In onderstaand rapportage beschrijft het auditteam bij de verschillende standaarden zijn bevindingen met betrekking tot de hierboven beschreven verbetermaatregelen.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie betreft geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor–master) en oriëntatie (hbo–wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

De opleiding Master Kunsteducatie (MKE) van Fontys baseert zich op het opleidingsprofiel dat door het Netwerk Kunstvakdocentopleidingen (KVDO) is opgesteld en dat gevalideerd is door een werkgroep uit het beroepenveld. De vijf landelijke competenties betreffen: i) artistiek vermogen, ii) onderzoekend vermogen, iii) kunstpedagogisch vermogen, iv) cultureel ondernemend vermogen, v) vermogen tot kritische reflectie en ontwikkeling. De opleidingen Master Kunsteducatie hebben de competenties vervolgens afgestemd op het masterniveau zoals gedefinieerd in de Dublin Descriptoren.

Profilering/eigen inkleuring

De opleiding legt het accent op een cultureel ondernemende en op een kritisch reflecterende en onderzoekende houding. De opleiding wil dat de student als kunsteducator met een open blik de wereld inkijkt en elk publiek op vernieuwende manieren bereikt. Hij moet zijn eigen mening kunnen poneren en daarvoor staan. Hij moet zijn onderzoek kunnen onderbouwen. Het auditteam heeft gezien, dat de opleiding de ontwikkeling van de hiervoor benodigde kennis en vaardigheden op diverse plekken in het curriculum expliciet aan bod laat komen. (Zie voor de uitwerking verder onder standaard 2.)

Internationale dimensie

De opleiding vindt het belangrijk dat studenten op een hoger en abstracter niveau kritisch kijken naar kunsteducatie en dat zij daarover met anderen/experts in binnen- én buitenland het gesprek aangaan. Op basis daarvan moeten de studenten hun eigen visie op kunsteducatie ontwikkelen. Dit realiseert de opleiding o.a. door studenten internationale vakliteratuur aan te bieden, hen in gesprek te laten gaan met belangrijke stakeholders en door jaarlijks een studiereis naar het buitenland te organiseren voor eerstejaars studenten, die optioneel is voor de tweedejaars. (Zie verder standaard 2.)

Afstemming met het werkveld en vakgenoten

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding zich goed op de hoogte stelt van de wensen/eisen van vakgenoten en het werkveld en naar aanleiding daarvan waar nodig/gewenst actie onderneemt.

In het Landelijk Overleg Masters Kunsteducatie stemt de opleiding met de andere opleidingen MKE af over de beoogde eindkwalificaties en de inhoud van het programma.

Daarnaast heeft de opleiding op verschillende manieren contact met het werkveld. Zo is er een betrokken, breed samengestelde werkveldcommissie waarmee de opleiding drie maal per jaar overlegt. Op de agenda staan onderwerpen als de actualiteit en de toekomst van kunsteducatie en de gevolgen daarvan voor de eindkwalificaties en de vertaling daarvan naar lessen en opdrachten. Dit heeft o.a. geleid tot de expliciete aandacht voor ondernemerschap en multidisciplinariteit.

Daarnaast heeft de opleiding een grote pool van gastdocenten, gastsprekers, externe begeleiders en externe beoordelaars, waarmee zij eveneens regelmatig in gesprek is over de scherpstelling van het profiel en de actualiteit, opzet en inhoud van het curriculum.

Tevens zijn de drie vaste docenten van de opleiding – het zogenoemde kernteam – zelf goed bekend met het actuele werkveld, doordat zij daarin nog deels werkzaam zijn. Het auditteam waardeert het intensieve contact dat de opleiding met het werkveld onderhoudt.

Weging en Oordeel

De opleiding baseert zich op het landelijk vastgestelde profiel met de vijf competenties. Deze competenties zijn afgestemd op het in de Dublin Descriptoren gedefinieerde masterniveau. De opleiding heeft de competenties een duidelijk eigen inkleuring gegeven met een accent op een cultureel ondernemende en een kritisch reflectieve en onderzoekende houding. Het auditteam waardeert de nadruk die de opleiding legt op de internationale dimensie. De opleiding zorgt er goed voor dat de beoogde leerresultaten actueel blijven door regelmatig af te stemmen met vakgenoten en een grote groep van verschillende betrokkenen vanuit het brede werkveld van de kunsteducatie.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'goed' voor deze standaard.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Inhoud en vormgeving programma

Koppeling competenties - programma

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding in een zogeheten KLOTS-schema⁶ duidelijk in beeld heeft gebracht wat de samenhang is tussen de (eind)kwalificaties/competenties, leerdoelen, onderwijsactiviteiten, toetsing en bijbehorende studiepunten. Dit overzicht laat zien, dat met de programma-opzet alle competenties volledig worden gedekt. Studenten die dit programma doorlopen, kunnen alle benodigde competenties op het vereiste niveau ontwikkelen.

Opzet en inhoud programma

De opleiding heeft haar curriculum opgebouwd uit een aantal themablokken.

In het eerste studiejaar richt de opleiding zich op actuele maatschappelijke situaties. Zo stond er bijvoorbeeld in 2016-2017 een samenwerkingsproject met een asielzoekerscentrum op het programma.

In het eerste blok krijgen de studenten een zogenoemde snelintroductie in de theoretische basis van de kunsteducatie: kunsttheorie, kunstfilosofie, onderwijstheorie en leertheorie. In een van de andere blokken moeten de studenten een beleidsadvies schrijven voor een gemeente en in een ander blok moeten zij in een groep een interventie bedenken in een zelf gekozen museum. Ook werken de studenten aan opdrachten voor opdrachtgevers uit het werkveld. Zo werkten de studenten bijvoorbeeld voor Stichting Cultlab⁷ om kunst en cultuureducatie een vaste plek in het basisonderwijs te geven. Met ingang van het komende studiejaar zullen de studenten ook gaan monitoren wat de verschillende scholen met het advies hebben gedaan. Tevens staan er in het eerste studiejaar al twee blokken op het programma rondom onderzoek. (Zie verder onder het kopje 'onderzoek'.)

Het tweede studiejaar staat voornamelijk in het teken van het werken aan het afstudeeronderzoek: de Meesterproef.

Daarnaast is er in beide studie jaren tijd ingeruimd voor debatavonden en lezingen kunstfilosofie. Studenten verzorgen hierin ook zelf onderdelen, waarbij zij bijvoorbeeld zelf een presentatie of workshop verzorgen voor medestudenten of een speciale gast uitnodigen. Cultureel ondernemerschap en het ontwikkelen van een kritische reflectieve en onderzoekende houding – de focuspunten van de opleiding – worden gedurende de hele studie gestimuleerd. De alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld beamen, dat de aandacht voor ondernemen een sterk punt is binnen het programma. Studenten moeten leren uit de cocon van de eigen werkkring te komen, aldus een van de alumni. Het auditteam achtte dit eveneens een sterk punt.

⁶ KLOTS-schema: schema waarin de koppeling zichtbaar is gemaakt tussen de (eind)kwalificaties-leerdoelen-onderwijseenheden-toetsing-studiepunten

⁷ Stichting *Cultlab* werkt aan het verstevigen van kunst- en cultuureducatie in het basisonderwijs en is werkzaam op verschillende basisscholen in Tilburg

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding er op een slimme wijze voor zorgt, dat zij direct feedback krijgt van de studenten op de lessen en opdrachten. In de vorm van de zogenoemde check in – check out, vraagt een van de kerndocenten de studenten aan het begin van elke lesdag of er nog vragen, knelpunten zijn (check-in). Aan het einde van de dag vraagt hij hen kort te reflecteren op de dag, de lessen en eventueel op het functioneren van de docent(en) (check-out). Zodoende kan de opleiding waar nodig/gewenst snel bijstellen. Tevens weet de kerndocent dan of er persoonlijke knelpunten/vragen leven bij studenten, waarin de opleiding ondersteuning kan bieden.

De studenten en de docenten die het auditteam sprak, waren hierover zeer te spreken. Het auditteam vindt dit ook een goede werkwijze.

Daarnaast blijft er voor de studenten de mogelijkheid om na afloop van een themablok, via het evaluatieformulier, nog (anoniem) opmerkingen te plaatsen.

De opleiding kent ook een actieve opleidingscommissie waarin vanuit beide studiejaar studenten zitting hebben. Uit de gesprekken tijdens de audit is gebleken, dat de opleiding goed naar de studenten luistert en waar nodig/gewenst actie onderneemt. Zo is o.a. gesproken over verbeteringen die het functioneren van de leergemeenschappen ten goede komen en over het geven van uitgebreidere feedback door docenten en medestudenten.

Leergemeenschappen

Een bijzonder onderdeel binnen de opleiding zijn de leergemeenschappen. Naast de geprogrammeerde onderdelen zoals de start van de opleiding met een Summerschool, de verplichte debat- en lezingenavonden, de internationale studiereis, komen hierin ook andere elementen van het leren met en van elkaar in een gemeenschap aan de orde.

Alle studenten vanuit één studiejaar vormen samen een leergemeenschap. De studenten werken daarin aan hun persoonlijke leervragen, spreken hierover met medestudenten, reflecteren op hun eigen ontwikkeling en geven elkaar peerfeedback.

Tijdens de debat- en lezingenavonden leren de studenten hun eigen mening over kunsteducatie verder te ontwikkelen.

In het tweede studiejaar ligt de focus met name op intervisie en peerfeedback rondom de onderzoeken. De competentie kritische reflectie staat daarin centraal.

Tijdens de leergemeenschap werkt de student aan zijn portfolio. Dit moet uiteindelijk leiden tot een showportfolio, waarin duidelijk terug te lezen/zien is hoe de student zich heeft ontwikkeld. Met ingang van 2017-2018 zal dit showportfolio onderdeel worden van het afstuderen.

De studenten die het auditteam sprak, waren enthousiast over het principe van de leergemeenschap. 'Je maakt gebruik van elkaars kapitaal en kunt jouw expertise linken aan die van anderen', aldus de studenten. Als je bijvoorbeeld nog moeite hebt met presenteren, kun je dat in de leergemeenschap van een medestudent die daar sterk in is, leren. Het auditteam vindt dit ook een goede werkwijze.

Een van de studenten merkte nog wel op dat de mate van succes van de leergemeenschap afhankelijk is van de inzet/participatie van de verschillende studenten.

De leergemeenschappen worden begeleid door de kerndocenten. De opleiding faciliteert de studenten in het elkaar kunnen ontmoeten/spreken tijdens de lesdag door o.a. voldoende pauzetijd in te roosteren en door het organiseren van gezamenlijke maaltijden.

Google Classroom - het instrument dat de opleiding zelf inzet voor informatie aan en communicatie met de studenten - wordt ook gebruikt binnen de leergemeenschap. Studenten delen hierop – ook buiten de lessen om – kennis en ervaringen met elkaar. Daarnaast hebben de huidige eerste- en tweedejaars studenten (cohort 2016) op eigen initiatief een besloten Facebookgroep opgericht, die ook deze functie vervult.

Onderzoek

Zowel in het eerste als tweede studiejaar staan er blokken op het programma die expliciet zijn gericht op het uitvoeren van onderzoek. In het eerste studiejaar formuleren de studenten hun onderzoeksvraag en stellen zij een onderzoeksplan op voor hun Meesterproef. In het tweede studiejaar gaan ze dit plan – na goedkeuring van de kerndocenten – uitvoeren.

Er is een Handleiding Meesterproef waarin de opleiding naar de mening van het auditteam alle te nemen stappen voor alle betrokkenen heel helder heeft beschreven.

Studenten krijgen gedurende het tweede studiejaar begeleiding bij het zelfstandig uitvoeren van dit onderzoek.

Zoals al hierboven is vermeld, wisselen de studenten in de leergemeenschap met elkaar uit waarmee ze bezig zijn en geven elkaar daarbij regelmatig feedback op de uitvoering van het onderzoek. Daarmee leren ze veel van elkaar.

Deficiëntie- en excellentietraject

In het programma-onderdeel Leergemeenschap 2 is ook een verplicht onderdeel deficiëntie en excellentie opgenomen. De student formuleert daarbij zelf wat hij nog wil en/of moet leren.

De opleiding beoogt hiermee een duurzame leerattitude bij de student te stimuleren.

De student stelt een plan op, dat hij ter goedkeuring voorlegt aan het kernteam. Zo kunnen studenten die bijvoorbeeld nog geen ervaring hebben met het doen van onderzoek, extra begeleiding vragen. Ook een training in academisch schrijven behoort tot de mogelijkheden.

In het kader van excellentie kunnen de studenten ervoor kiezen zich op een bepaald werkterrein nog verder te bekwamen en/of te verdiepen.

Actualiteit en internationale oriëntatie

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding een actueel programma biedt. Zo besteedt de opleiding o.a. expliciete aandacht aan de methode Design Thinking⁸. Daarnaast biedt zij zoals al hierboven is beschreven jaarlijks lessen en lezingen over kunstfilosofie en debat-avonden. Veel actueel gedachtengoed komt daarin aan bod. De opleiding is voornemens voor deze avonden ook alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld uit te nodigen.

Dat vindt het auditteam een goed idee. Daarmee zorgt zij voor extra contacten van de studenten met het brede werkveld. Voor de alumni en vertegenwoordigers van het werkveld biedt het een interessante manier van nascholing.

Ook stimuleert de opleiding de ontwikkeling van digitale en multimediale competenties.

De opleiding noemt zichzelf 'lokaal'; een mooie samenvoeging van lokaal en global. Ze stimuleert de studenten op een hoger, abstracter niveau te gaan denken en zich te positioneren in een meer internationaal landschap.

Ieder jaar start de opleiding met de eerstejaars studenten met de zogenoemde Summerschool in Antwerpen. Daar maken de studenten o.a. via een presentatie van een beleidsmedewerker van de gemeente kennis met kunstbeleid in Vlaanderen, dat wezenlijk verschilt van het beleid in Nederland.

Met ingang van 2016-2017 maken de studenten in het eerste studiejaar een gezamenlijke internationale studiereis naar één stad/locatie. Daarbij bezoeken zij bijvoorbeeld musea, studio's of kunsthuisen, spreken zij met verantwoordelijken van kunsteducatieve organisaties en cultuurbeleid, spreken zij met docenten en studenten van een kunstschool. Ook behandelen zij als critical friend een casus met de bedenkers van een bepaald kunsteducatief project.

Hierdoor verruimen de studenten zowel hun blik op het werkveld als op de eigen ideeën.

Ze leren ontdekken welke waarde zij zelf kunnen hebben in het internationale discours.

Tweedejaars studenten die dat willen, kunnen mee op deze studiereis. Het auditteam waardeert dit programma-onderdeel in het bijzonder.

Daarnaast daagt de opleiding studenten uit actuele binnen- en buitenlandse bronnen en stakeholders te raadplegen. Bewijs hiervan trof het auditteam o.a. aan in de meesterproeven, waarbij studenten ook anderstalige literatuur hadden gebruikt.

⁸ Design Thinking is een opkomende stroming om innovatie op een creatieve manier vorm te geven.

Instroom, aansluiting en studeerbaarheid programma

Studenten die naar de opleiding van Fontys komen zijn veelal kunstvakdocenten met een afgeronde bacheloropleiding. De opleiding wil geen vervolgopleiding zijn binnen de eigen discipline van de student, maar zich richten op uitbreiding van kennis over nieuwe terreinen als interdisciplinariteit, culturele diversiteit, onderzoek, ontwerpend onderwijs, kunstbeleid, management en ondernemen. Juist die breedte in instroom, spreekt de studenten die het auditteam sprak zeer aan. Daarmee krijgen ze die kans om veel te leren over terreinen waarop zij (nog) niet werkzaam zijn.

De opleiding hanteert naast de wettelijke toelatingseisen een aantal aanvullende kwalitatieve eisen op het gebied van communicatieve vaardigheden en artistiek vermogen. De opleiding toetst dit aan de hand van een portfolio, een kort essay, een competentiematrix, een cv en een intakegesprek. Daarmee zorgt de opleiding er voldoende voor dat zij alleen die studenten toelaat die in potentie het programma met goed gevolg kunnen doorlopen.

Zoals al onder het kopje 'leergemeenschap' is vermeld, biedt de opleiding studenten die nog deficiënties hebben, extra ondersteuning.

Om ervoor te zorgen dat het programma studeerbaar is, hebben de kerndocenten regelmatig overleg met de studenten. Dit leidt waar nodig tot concrete actiepunten, zoals het evenredig spreiden van de themablokken over het jaar, afwisseling in werkvormen, flexibele dagindelingen. Ook heeft de opleiding met ingang van 2016-2017 het aantal contactmomenten in het tweede studiejaar opgehoogd, waardoor de studenten meer, betere en gerichtere feedback kunnen krijgen op hun werkproces en meer gelegenheid hebben met de kerndocenten inhoudelijk van gedachten te wisselen over hun onderzoek. Begeleiders bewaken samen met de student ook de tijdsinvestering.

De studenten die het auditteam sprak, meldden dat het programma pittig is, maar studeerbaar. Het is in principe haalbaar om de opleiding in twee jaar af te ronden.

Elke student krijgt een SLB'er toegewezen, die de student ondersteunt, coacht en de studievoortgang bewaakt. Ook kan de student met zijn vragen terecht bij de studieleider of Meesterproefbegeleider.

De opleiding heeft sinds 2016-2017 een aparte SLB'er aangewezen voor langstudeerders, die hen actief helpt de draad weer op te pakken en hen begeleidt richting het afstuderen. Langstudeerders zitten samen in één groep/leergemeenschap. Dat zorgt voor (meer) binding. Het auditteam dat dit stuwmeer van langstudeerders ook had opgemerkt, acht dit goede maatregelen. Uit de evaluaties en gesprekken met de studenten, blijkt dat zij zeer tevreden zijn over de begeleiding.

Personeel

De opleiding wordt getrokken door een enthousiast en zeer betrokken kernteam van drie vaste docenten. Eén van deze kerndocenten is tevens de studieleider van de opleiding. Het kernteam is verantwoordelijk voor de inhoudelijke invulling van het curriculum.

Het kernteam wordt gedurende het jaar aangevuld met zo'n 40 gastdocenten/gast sprekers voor een of meerdere gastcolleges of een lezing. Twee gastdocenten verzorgen een hele module.

Alle (gast)docenten zijn expert op hun vakgebied. Zij hebben allen goed zicht op actuele ontwikkelingen in het kunsteducatieve werkveld en/of zijn hierin zelf werkzaam.

Uit de evaluaties en de gesprekken tijdens de audit is gebleken dat de studenten zeer tevreden zijn over de inhoudelijke kwaliteit van de docenten. De kwaliteit van de gast sprekers ervaren de studenten als wisselend. Echter, wanneer uit de evaluaties blijkt, dat een gastdocent niet naar tevredenheid van studenten heeft gefunctioneerd, neemt de studieleider maatregelen.

De kerndocenten hebben alle drie onderzoekservaring. Twee docenten hebben een master afgerond en een docent functioneert op basis van zijn kennis en vaardigheden, mede op het terrein van het doen van onderzoek, zeker op masterniveau.

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de vaste docenten veel aan nascholing doen. Zij volgen cursussen, bezoeken (internationale) symposia en houden de vakliteratuur goed bij. Zij zijn alle drie goed op de hoogte van de actuele ontwikkelingen in het kunsteducatieve werkveld, mede omdat zij tevens parttime actief zijn in dit veld. Daarover spreken zij elkaar tweewekelijks. Een interessant voorbeeld van nascholing was volgens het auditteam de intensieve training Design Thinking in 2015-2016 ten behoeve van het innoveren van het onderwijsprogramma en de competentieversterking van de kerndocenten. Zoals hierboven is beschreven is Design Thinking een vast onderdeel geworden in het curriculum.

De lector 'Art and Society' die de methode Design Thinking binnen de opleiding heeft gebracht, is sinds augustus 2016 vertrokken. In november 2017 zal er een nieuwe lector 'Art and Society II: Learning Strategies' bij Fontys starten. Het auditteam vindt dat een goed idee. Dat biedt de docenten en studenten de mogelijkheid weer te participeren in onderzoek van het lectoraat. Ook gastdocenten volgen specifieke trainingen ten behoeve van het onderwijs in de opleiding. Zo hebben de kerndocenten de gastdocenten via peercoaching getraind in het begeleiden van intervisie tussen studenten en begeleiding van peerfeedback, omdat dit belangrijke elementen zijn van toetsing binnen de opleiding. Het auditteam acht het een sterk punt, dat de opleiding hieraan aandacht besteedt.

Voor de begeleiding van de meesterproeven zet de opleiding ook externen in vanuit een vaste pool van ongeveer twaalf mensen. Het auditteam heeft kunnen nalezen en van een aantal van deze begeleiders kunnen horen dat de opleiding aan hun inhoudelijke deskundigheid duidelijke eisen stelt. De begeleiders hebben regelmatig contact met de kerndocenten over het afstudeeronderzoek en de begeleiding van de studenten. Ook nemen zij deel aan kalibratiebijeenkomsten.

Ook bij het beoordelen van de meesterproeven schakelt de opleiding externen in. Zij kunnen met een frisse blik naar het onderzoek kijken. Ook daarvoor heeft de opleiding een vaste pool ingericht met experts uit het vakgebied. De eisen aan deze externe examinatoren zijn duidelijk beschreven. Het auditteam acht de eisen aan de externen passend.

Voorzieningen

Het auditteam heeft geconstateerd dat de voorzieningen adequaat zijn om het programma te realiseren.

Fontys Hogeschool voor de Kunsten (FHK) beschikt over een gebouw met goed geoutilleerde ruimten en voorzieningen voor algemeen gebruik. Het lokaal waarvan de opleiding het meeste gebruik maakt, heeft sinds dit jaar verplaatsbaar meubilair waardoor het op verschillende manieren te gebruiken is. Ook organiseert de opleiding studiedagen, specifiek lessen, opdrachten, discussies op locatie bij culturele partners. Dat waarderen de studenten. De mediatheken van alle kunstopleidingen van FHK zijn samengevoegd tot één multidisciplinaire mediatheek met een uitgebreide collectie vakliteratuur, dvd's en cd-roms. Daarnaast biedt de mediatheek (digitaal) toegang tot relevante wetenschappelijke (inter)nationale bronnen.

Op de FHK-portal kunnen studenten en docenten opleidingsoverstijgende informatie vinden, zoals roosters en de Onderwijs- en Examenregeling (OER).

De opleiding is in 2014-2015 gestart met het integreren van iPads en apps waarvan de studenten de resultaten via Google Classroom met elkaar en de docenten delen. Docenten zetten ook hun materialen op Google Classroom en vullen dit aan met extra bronnen ter verdieping. Overleg en communicatie binnen de opleiding verloopt vooral via de mail en Google Classroom. De studenten waarderen het gebruik van Google Classroom; ook als mogelijkheid om op afstand met elkaar te overleggen, samen te werken, kennis te delen et cetera. Dat is voor deze deeltijdstudenten die maar één dag per week op locatie zijn, zeker een pré.

Weging en Oordeel

De opleiding wordt getrokken door een enthousiast en zeer betrokken kernteam van drie vaste docenten. Met de inzet van deze gastdocenten/gast sprekers zorgt de opleiding er op een goede wijze voor dat het hele programma uitgevoerd kan worden. Alle (gast)docenten zijn expert op hun vakgebied en hebben goed zicht op en/of zijn zelf actief in het actuele werkveld. Studenten zijn zeer tevreden over de inhoudelijke kwaliteit van de docenten.

De opleiding biedt een actueel en voor het kunsteducatieve werkveld relevant programma.

De opleiding maakt daarbij gebruik van de actuele methode Design Thinking.

Via de verschillende themablokken kunnen de studenten alle competenties ontwikkelen.

De focus ligt duidelijk op cultureel ondernemerschap en het ontwikkelen van een kritische, reflectieve en onderzoekende houding.

Bijzonder element binnen de opleiding vormen de leergemeenschappen. Ook de debat- en lezingenavonden zijn interessant. Deze avonden bieden studenten een mooie gelegenheid hun eigen mening verder te ontwikkelen.

De internationale dimensie zag het auditteam met name terug in de internationale studiereis, in het raadplegen van actuele buitenlandse bronnen en in het stimuleren van de studenten om op een hoger, abstracter niveau te gaan denken en zich te positioneren in een meer internationaal landschap.

De huisvesting en materiële voorzieningen zijn adequaat. Google Classroom is een mooi medium voor informatie, kennisdeling en communicatie. De begeleiding bij de studie en de uitvoering van de Meesterproef verloopt naar wens van de studenten. De studie is pittig, maar het programma is studeerbaar. De opleiding luistert ook goed naar de wensen van de studenten en zorgt waar nodig/gewenst voor aanpassingen.

Het auditteam is positief over de onderwijsleeromgeving en komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'goed' voor deze standaard.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing

Toelichting NVAO: De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. De examencommissie van de opleiding borgt de kwaliteit van de tentaminering en examinering.

Bevindingen

De opleiding heeft haar toetsbeleid duidelijk vastgelegd in de notitie 'Onderwijsvisie en toetsbeleid'.

De opleiding rondt alle themablokken in het eerste en tweede studiejaar af met een summatieve toets. De laatste toets – de Meesterproef – vormt de afsluiting van de opleiding. (Zie onder het kopje 'afstuderen'.)

In het zogenoemde KLOTS-schema heeft de opleiding de relatie tussen de eindkwalificaties/competenties en de toetsing inzichtelijk gemaakt. Daarmee toont de opleiding aan dat zij alle competenties toetst en beoordeelt.

De opleiding maakt gebruik van verschillende bij de onderwijsinhouden passende toetsvormen, zoals kennistoetsen, verslagen, essays, praktijkopdrachten, presentaties, portfolio-assessment en verdediging.

De toetsen die de opleiding ontwikkelt zijn authentiek, dat wil zeggen dat zij altijd gerelateerd zijn aan de praktijk van het werkveld. Om hierop een controle te hebben, legt de opleiding de opdrachten voor aan de werkveldcommissie. Dat acht het auditteam een sterk punt.

De opleiding toetst de producten van de praktijkopdrachten en de Meesterproef altijd geïntegreerd.

Naast de summatieve toetsen, toetst de opleiding veelvuldig formatief. In de leergemeenschap zijn zelfreflectie, kritisch denken en peerfeedback belangrijk aspecten die het leerproces van de studenten ondersteunen. Ook zorgen de docenten voor feedup en feedback bij hun beoordeling van de toetsen.

De opleiding borgt op verschillende manieren de validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid van het toetsen en beoordelen. Dit doet zij o.a. op de volgende wijze:

- In de OER staat alle benodigde informatie over de toetsing. In de zogenoemde fiches⁹ en de studiegids staat alle inhoudelijke informatie, inclusief de leerdoelen en de beoordelingscriteria. Aan het begin van elke eerste bijeenkomst en vlak voor het beoordelingsmoment bespreekt de docent deze criteria.
- De opleiding heeft voor iedere toets beoordelingsrubrics opgesteld.
- Het zogenoemde meerogenprincipe is op verschillende momenten terug te zien. Zo bespreekt het kernteam de al dan niet door andere docenten opgestelde beoordelingsrubrics ter vaststelling. Ook worden er steekproefsgewijs een of meerdere beoordelingen door nog een tweede docent gedaan om de betrouwbaarheid van de beoordeling te waarborgen. Dit gebeurt altijd voordat de student het resultaat van de beoordeling ontvangt. Bij de beoordeling van de Meesterproef zijn altijd twee beoordelaars betrokken. Daarnaast schakelt de opleiding een derde beoordelaar in wanneer er grote onoverbrugbare verschillen zijn tussen de twee examinatoren. Daarnaast bespreken de examinatoren alle beoordelingen in de beoordelingsvergadering, waarbij geargumenteed wordt.
- Bij elk kunsteducatief project is tenminste één niet aan de opleiding verbonden externe beoordelaar uit het werkveld betrokken. Voorbeelden van projecten uit 2016-2017 waren de praktijkopdrachten voor de opdrachtgever Cultlab en voor een museum naar keuze van de student. Ook bij de beoordeling van de Meesterproef en de verdediging daarvan zet de opleiding externen in. De medebeoordelaars uit het werkveld zijn daartoe als examinator benoemd door de examencommissie op basis van duidelijke criteria. (Zie verder onder het kopje 'examencommissie'.)
- De leden van het kernteam organiseren kalibreersessies met de begeleiders en beoordelaars van de Meesterproef.

⁹ Fiches: korte samenvatting waarover het themablok gaat.

Het auditteam heeft zelf een steekproef van toetsen bekeken en acht deze in orde. Er was voldoende variatie in de toetsen waarneembaar en het auditteam achtte de beoordelingscriteria helder. Het is het auditteam opgevallen, dat de meeste docenten een sterke persoonlijke feedback aan de student gaven op het beoordelingsformulier; veelgelaagd en sterk beargumenteerd.

Examencommissie

De examencommissie is op faculteits-niveau¹⁰ georganiseerd. De commissie bestaat uit uitvoerende kamers (één per sector). De voorzitters van alle uitvoerende kamers hebben zitting in de centrale examencommissie van FHK: de beleidskamer.

De opleiding Master Kunsteducatie behoort tot de sector Beeldend. Het auditteam trof een sterke uitvoerende kamer aan waarin vanuit elke opleiding (de bacheloropleidingen Docent Beeldende Kunst en Vormgeving, Art Communication and Design en de masteropleidingen Kunsteducatie, Architecture en Urbanism) minimaal één afgevaardigde zitting heeft. In deze kamer heeft ook een extern lid zitting, die toetsdeskundige is.

Tijdens de audit is gebleken, dat de leden van deze uitvoerende kamer een duidelijke agenda hebben. Zij hebben goed in beeld waaraan ze aandacht willen besteden. Zo bekijkt deze kamer jaarlijks een representatieve selectie van eindwerken. In het geval van de Master Kunsteducatie leest het lid vanuit de opleiding zelfs alle Meesterproeven.

Een mooi voorbeeld van een agendapunt was het verzoek van een student om een documentaire als rapportage van het onderzoek voor de Meesterproef te maken. De uitvoerende kamer heeft zich hierover gebogen en bepaald hoe de examinatoren de bestaande beoordelingscriteria moesten hanteren, zodat de beoordeling ook in dit geval valide en betrouwbaar zou zijn. Dat vindt het auditteam zeer zorgvuldig. Ook gaat de kamer richtlijnen opstellen met betrekking tot Meesterproeven van langstudeerders, waarin zij zal bepalen hoe lang een al eerder gekozen onderzoeksonderwerp nog actueel is en hoe vaak een student mag herkansen onder leiding van dezelfde begeleider.

De beleidskamer heeft in het document 'Beleidsvisie aanwijzen examinatoren' helder vastgelegd aan welke eisen de examinatoren moeten voldoen op het terrein van vakdeskundigheid, toetsdeskundigheid, ervaring en kwaliteit.

De beleidskamer van FHK organiseert jaarlijks professionaliseringsbijeenkomsten voor alle examinatoren en ziet toe op de uitvoering daarvan.

De opleiding kent geen officiële toetscommissie. De leden van het kernteam fungeren evenwel als toetscommissie door o.a. toe te zien op de kwaliteit van de ontwikkeling van alle toetsen. Zij scholen zich regelmatig bij op het gebied van toetsing en stellen jaarlijks het toetsprogramma op. De uitvoerende kamer controleert dit.

Afstuderen

In het tweede studiejaar werken de studenten aan een groot afrondend onderzoeksproduct - de Meesterproef - waarin hun eigen specialisatie voorop staat. De studenten moeten dit onderzoek met ingang van 2016-2017 ook tonen in een uniek mediaproduct (een film), dat zij presenteren aan het werkveld. In de rapportage van het onderzoek toetst de opleiding het onderzoekend vermogen, in de film het ondernemend en artistiek vermogen. De studenten sluiten de studie af met een verdediging van hun onderzoek.

De studenten worden beoordeeld door hun begeleider en zoals al hierboven vermeld door een externe examiner uit het werkveld.

Weging en Oordeel

De opleiding toetst op een valide, betrouwbare en voor alle betrokkenen inzichtelijke wijze of de studenten de competenties en daaruit afgeleide leerdoelen behalen. Het auditteam is van oordeel, dat de opleiding het toetsen en beoordelen goed op orde heeft: opstellen van beoordelingscriteria en rubrics, het gebruik maken van verschillende passende toetsvormen, het regelmatig gebruik maken van meer-ogen bij het ontwikkelen van de toetsen en het beoordelen en de inzet van vreemde ogen in de vorm van externe examinatoren vanuit het werkveld bij het beoordelen van kunsteducatieve projecten en de Meesterproef.

¹⁰ Fontys Hogeschool voor de Kunsten (FHK)

De opleiding kent een sterke uitvoerende kamer van de centrale examencommissie met een duidelijke eigen agenda. De commissie bewaakt de kwaliteit van het toetsen en beoordelen goed en gaat zorgvuldig te werk.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'goed' voor deze standaard.

4.4. Gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Uit de documentatie en de gesprekken blijkt dat alumni, werkgevers en opdrachtgevers uit het werkveld de opleiding van duidelijke meerwaarde vinden voor zowel de persoonlijke ontwikkeling van de student als de ontwikkeling in het kunsteducatieve veld. "De opleiding heeft mij in contact gebracht met allerlei actuele en complexe vraagstukken waar ik een oplossing voor heb leren bedenken. Hierdoor heb ik mijn standpunten enorm kunnen aanscherpen", "Ik ben ondernemender geworden en heb een bredere kijk gekregen", "Mijn visie op kunsteducatie heeft zich verdiept", aldus een aantal alumni.

Afgestudeerden blijken ook door te gaan op de uitkomsten van hun afstudeeronderzoek. Zo had een van de afgestudeerden uit 2017 een interactieve website opgezet en directeuren van centra voor de kunsten uitgenodigd bij haar langs te komen voor advies. Daaruit blijkt duidelijk de ondernemende houding.

Eigen waarneming van het auditteam van het gerealiseerde niveau

Het auditteam heeft van vijftien studenten die afstudeerden in 2015-2017 eindwerken gezien, te weten: Meesterproeven met eventuele bijbehorende beroepsproducten en presentaties van het onderzoek in de vorm van een filmpje.

Tijdens het afstudeersymposium op 3 juli 2017 was het auditteam aanwezig bij de presentatie van de afstudeerders 2016-2017. Daarin zag het auditteam ook de ondernemende houding van de afstudeerders terug.

Het auditteam beoordeelde het masterniveau van de Meesterproeven ruim voldoende en een aantal goed tot zeer goed. In een enkel werkstuk had de student de methodologie meer mogen uitleggen, maar de onderzoeken waren zeker verdiepend. De onderwerpen waaierden sterk uiteen. Zowel in artistieke discipline, wetenschappelijke aanpak, focus en uitwerking verschilden de werkstukken van elkaar. Gezien de achtergrond van de studenten – opleiding, ervaring, werkplek(ken) – vindt het auditteam dat logisch.

Het auditteam achtte de onderzochte onderwerpen actueel. Een aantal Meesterproeven behandelden innovatieve aspecten die in het bijzonder zeer de moeite waard waren.

In de conclusies hebben de studenten een eigen signatuur laten zien. De ontwikkelde producten die het auditteam zag, zoals een handreiking voor docenten voor gesprekken met leerlingen, een reflectieformulier voor de beoordeling van beeldend werk, een voorbeeldles augmented en virtual reality, lijken zeer bruikbaar voor de praktijk.

De filmpjes waren zeer divers in hun (artistieke) kwaliteit en informatiegehalte met betrekking tot het uitgevoerde onderzoek. Ze varieerden van een korte documentaire tot een lijst van losse quotes zonder sterk analytisch karakter. Daarin heeft de opleiding de studenten veel vrijheid gegeven. De opleiding meldde desgevraagd tijdens de audit, dat zij de filmpjes beschouwt als PR-middel van de student. De student moet zijn onderzoek in 2 minuten kernachtig kunnen samenvatten en daarin tevens tonen wie hij is en wat hij heeft gedaan.

Het auditteam beveelt de opleiding aan de meerwaarde van het filmpje nog eens in ogenschouw te nemen. Nu moet het filmpje eigenlijk drie doelen dienen: i) wetenschappelijke samenvatting of abstract, ii) populariserende communicatie naar de buitenwereld en iii) eigen artistieke expressie. Het auditteam vraagt zich af of de studenten met één filmpje aan deze drie verwachtingen tegelijk kan voldoen.

Weging en Oordeel

Het auditteam vond de Meesterproeven gemiddeld van een goed niveau. De onderzochte onderwerpen waren actueel en in de conclusies hebben de studenten een eigen signatuur laten zien. De ontwikkelde beroepsproducten lijken zeer bruikbaar voor de praktijk. In de bijbehorende filmpjes hebben de studenten laten zien wie zij zijn en wat zij hebben gedaan. De beoogde ondernemende houding van de studenten is duidelijk aanwezig.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'goed'. Dat studenten na afronding van de opleiding meer verdieping in hun werk hebben kunnen aanbrengen, een bredere visie hebben ontwikkeld, ondernemender zijn geworden alsook de positieve waardering van het werkveld voor de afgestudeerden en hun bijdrage aan het kunsteducatieve veld, ondersteunt dit oordeel.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

De opleiding Master Kunsteducatie van Fontys wordt gedragen door een zeer betrokken en enthousiast kernteam, dat ervoor zorgt dat de studenten zich kunnen ontwikkelen tot cultureel ondernemende en kritisch reflecterende, onderzoekende kunsteducatoren. Bijzonder binnen de opleiding zijn de leergemeenschappen waarin de studenten werken aan hun persoonlijke leervragen en met en van elkaar leren.

Het auditteam beoordeelde standaard 1 met betrekking tot de beoogde eindkwalificaties, standaard 2 met betrekking tot de onderwijsleeromgeving, standaard 3 met betrekking tot de toetsing en standaard 4 met betrekking tot de gerealiseerde eindkwalificaties met een 'goed'.

Op grond van bovenstaande oordelen acht het auditteam – gelet ook op de beslisregels van de NVAO– een algemeen eindoordeel 'goed' op zijn plaats.

6. AANBEVELINGEN

- Het auditteam beveelt de opleiding aan de nieuwe lector die in het najaar van 2017 zal starten, nauw te betrekken bij de opleiding, zodat docenten en studenten de mogelijkheid krijgen te participeren in onderzoeken van het lectoraat.
- De opleiding is voornemens voor de debat- en lezingen avonden ook alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld uit te nodigen. Het auditteam vindt dit een goed idee en beveelt de opleiding aan dit idee nader uit te werken.
- Het auditteam beveelt de opleiding aan de meerwaarde van het filmpje bij de Meesterproef nog eens in ogenschouw te nemen met het oog op de beoordeling hiervan op drie aspecten: samenvatting onderzoek, communicatie hierover met het werkveld en artistieke expressie.

BIJLAGE I**Scoretabel**

Scoretabel paneloordelen Fontys Hogescholen masteropleiding Kunsteducatie deeltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	G
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	G
Standaard 3. Toetsing	G
Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties	G
Algemeen eindoordeel	G

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. hbo-masteropleiding Kunsteducatie – Fontys Hogescholen – 3 juli en 11 september 2017

Visitatie MKE 3 juli 2017			
Tijd	Ruimte	Gesprekspartners	Onderwerpen
12:00 – 15:45	E0.01+E0.02	Auditpanel	Bestuderen Meesterproeven en filmpjes
15:45 – 16:00			Verplaatsing naar het Academietheater
16:00 – 18:00	Academietheater	Auditpanel Docenten Afstudeerders 2016-2017	Graduation Show: afstudeerpresentaties

Visitatie MKE 11 september 2017				
Tijd	Ruimte	Gesprekspartners	Deelnemers	Gespreksonderwerpen
08.15 - 08.30	E0.01+E0.02	Inloop & ontvangst auditpanel		
08.30 - 09.30	E0.01+E0.02	Vooroverleg auditpanel		* Vooroverleg * Bestudering documenten ter inzage
09.30 - 10.30	E0.01+E0.02	Opleidingsmanagement 1e kwartier presentatie MKE	* Jan Staes * Renske de Groot * Jos van Hest * Karen Neervoort	Kennismaking MT en vaststellen agenda * Eigenheid opleiding/positionering & profilering * ambities * hbo-niveau * relatie beroepenveld * internationale oriëntatie * onderzoeksdimensie
10.30 - 10.45	E0.01+E0.02	Pauze/intern overleg auditpanel		* intern overleg * bestudering documenten ter inzage

10.45 - 11.45	E0.01+E0.02	Docenten (waaronder afstudeerbegeleiders en -beoordelaars)	* Elsje van Leeuwen * Jan Staes * Renske de Groot * Ben Hekkema * Annelies Sinke * Mirjam van Tilburg * Marlous van Gastel	Samenhangende onderwijsleeromgeving: * inhoud en vormgeving programma * eigen inkleuring programma * onderzoekslijn * lectoraat en kenniskring * interactie onderwijs en onderzoek * praktijkcomponenten/stage * internationale component * aansluiting instromers * relatie docenten beroepenveld * eigen deskundigheid docenten * opleidingsspecifieke voorzieningen * toetsen en beoordelen * borging niveau
11.45 - 12.00	E0.01+E0.02	Pauze/intern overleg auditpanel		* intern overleg * bestudering documenten ter inzage
12.00 - 12.45	E0.01+E0.02	Studenten (waaronder een of twee leden van de OC)	* Mirjam Nelis (1) * Roger Verstappen (1) * Jan Schoolmeesters (2+OC) * Verena Reinders (2) * Suzanne Slachmuylders (1 + OC) * Carla Bakker (l.s.)	* aansluiting * kwaliteit en relevantie programma * studeerbaarheid/studiebegeleiding * kwaliteit docenten * opleidingsspecifieke voorzieningen * toetsen en beoordelen
12.45 - 13.30	E0.01+E0.02	Lunch auditpanel		* intern overleg * bestudering documenten ter inzage
13.30 - 14.30	E0.01+E0.02	* Open spreekuur * materiaalinzage * Rondleiding opleidingsspecifieke voorzieningen/lessituaties		* bestudering documenten ter inzage * verificatie opleidingsspecifieke voorzieningen * bezoek specifieke lessituaties/bijwonen van lessen o.i.d.

14.30 - 15.30	E0.01+E0.02	Examencommissie (waaronder toetscommissie)	* Elsje van Leeuwen * Anton Neggers * Nicoline Lambers	* bevoegdheden, taken, rollen * relatie tot het management * (relatie tot de toetscommissie) * kwaliteitsborging toetsen en beoordelen * kwaliteitsborging afstuderen
15.30 - 15.45	E0.01+E0.02	Pauze/intern overleg auditpanel		* intern overleg * bestudering documenten ter inzage * bepalen pending issues
15.45 - 16.30	E0.01+E0.02	Alumni/werkveldvertegenwoordiging	Alumni * Marieke van der Horst * Manske Poelmann * Tobias Frenssen * Rob Verhagen Werkveld * Erica van der Kerkhof * Loes Janssen * Cyril Sterkenburg	Alumni * kwaliteit en relevantie van de opleiding (programma, docenten) * functioneren in de praktijk of vervolgopleiding Werkveld * actuele ontwikkelingen en doorvertaling naar programma * andere wensen vanuit het werkveld * eigen inkleuring opleiding * stage en begeleiding * onderzoekscomponent * gerealiseerd niveau
16.30 - 16.45	E0.01+E0.02	Pending issues (alle gesprekspartners zijn beschikbaar)		(indien van toepassing)
16.45 - 17.45	E0.01+E0.02	Intern overleg auditteam		bepaling voorlopige beoordeling
17.45	E0.01+E0.02	Terugkoppeling		

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van 19 december 2014. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het panel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de deeltijdopleiding.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditteam met in achtname van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers.

Tijdens het locatiebezoek op 3 juli 2017 heeft het auditteam de eindexamenpresentatie- het afstudeersymposium – van de afstudeerders van 2016-2017 bijgewoond.

Om te kunnen beoordelen of de beoogde eindkwalificaties worden behaald, heeft het auditpanel een selectie van eindwerken bestudeerd overeenkomstig de NVAO-richtlijn 'beoordeling eindwerken'.

Het oordeel van het auditteam, vastgelegd in een conceptrapport, werd aan de betreffende opleiding(en) voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 19 december 2014'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1, 3 of 4 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO. Een 'onvoldoende' bij standaard 2 leidt altijd tot een herstelperiode, onafhankelijk van het eindoordeel van het panel.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal voldoende zijn en twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal 'goed' worden bevonden en twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

- Kritische reflectie opleiding
- Competentieprofielen 2013 hbo-bachelor kunstvakdocenten
- Jaarprogramma MKE
- Inhoudsbeschrijving (fiches) van de programmaonderdelen en KLOTS-schema
- Onderwijs- en examenregeling – OER MKE 2016-2017 en OER 2017-2018
- Overzicht van het ingezette personeel
 - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
- Overzichtslijst van *alle* eindwerken van de laatste twee jaar
- Jaarverslagen examencommissie en verslagen opleidingscommissie en werkveldcommissie
- Onderwijsvisie en toetsbeleid
- Beleidsvisie aanwijzen examinatoren
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen en beoordelingen.
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Het auditpanel heeft van de volgende vijftien studenten de eindwerken (Meesterproeven, beroepsproducten en filmpjes) bekeken¹¹:

Aantal	Studentnummer	afstudeerjaar
1	2059536	2015-2016
2	2500981	2015-2016
3	2633639	2015-2016
4	2177977	2015-2016
5	1401038	2015-2016
6	2424959	2015-2016
7	1422729	2016-2017
8	2080716	2016-2017
9	2099754	2016-2017
10	2779587	2016-2017
11	2837315	2016-2017
12	2880504	2016-2017
13	2896907	2016-2017
14	2917793	2016-2017
15	2893290	2016-2017

¹¹ Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

BIJLAGE IV Overzicht auditpanel

Naam visitatiegroep:	Master Kunsteducatie
----------------------	----------------------

Samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemd cluster zijn ingezet.

Naam (inclusief titulatuur)	Rol	Expertise						Deelname bij	
		Vakinhoud	Internationaal	Onderwijs en toetsing	Werkveld	visitatie-/ audit	Studentzaken	HKU	FHK
Stoltenborg	Voorzitter					x		x	x
Vermeersch	Lid	x	x	x				x	x
Kleeven	Lid	x	x	x	x				x
Gemert	Lid	x		x	x			x	
Vermeulen	Studentlid						x		x
Melis	Studentlid	x		x			x	x	
Versluis	Secretaris					x		x	x

Korte functiebeschrijvingen (cv's) van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam (inclusief titulatuur)	Korte functiebeschrijvingen
Drs. G.J. Stoltenborg	De heer Stoltenborg is senior adviseur bij Hobéon en treedt veelvuldig op als voorzitter bij accreditatieonderzoeken van hbo-bachelor- en masteropleidingen.
L. Vermeersch, Lic.	De heer Vermeersch is onderzoeksexpert aan het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving (HIVA) aan de universiteit van Leuven en universitair docent aan de Rijksuniversiteit Groningen
L. Kleeven MA	Mevrouw Kleeven is Senior Coördinator Educatie bij het Nationaal Museum voor Wereldculturen.
R. Vermeulen, BA	De heer Vermeulen is erfgoedprofessional en cultuureducator. Op dit moment is de heer Vermeulen 2e jaars student Master Education in Arts aan het Piet Zwart Institute (Willem de Koning Academie WdKA) in Rotterdam.

G.C. Versluis	Secretaris van het panel en NVAO getraind secretaris sinds 2010.
---------------	--

Op 3 april 2017 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding Master Kunsteducatie van Fontys Hogescholen, onder het nummer 005422.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende tenminste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800
F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl
I www.hobeon.nl